

TORBA TASA ÜZERİNE ;

Siyasal iktidar 11 adet yasada değişiklik yaparak yeni bir yağma ve talan süreci başlatmak istiyor. Önce özelleştirme ile üretim kurumlarını, limanları sattılar, sonra yer altı zenginliklerimiz yağmalandı şimdi sıra topraklarımıza geldi. 644 Sayılı kanun Hükmünde Kararname ile başlayan bu süreçte hazırlanan torba yasanın içeriğini kısaca özetledik.

“Toprağa iki türlü bakış vardır. 1- Ressamın tabloya baktığı gibi bakmak, 2- Kasabın koyuna baktığı gibi bakmak.”

Siyasal iktidar; yapılı yapısız, imarlı imarsız, kıyı dağ bayır demeden tüm ülke toprağına ve üzerindeki eserlere, binalara, ota, ağaca her şeye kasabın koyuna baktığı gibi bakmakta ve kasabın koyuna yaptığını bu ülke topraklarına yapmak için gerekli düzenlemeleri bu torba yasa ile yapmak istemektedir.

YAPI DENETİMİ KANUNU;

- Türkiye'deki mühendislik ve mimarlık hizmetleri kurulacak “Teknik Müşavirlik Kuruluşları” eline bırakılmakta, Bilim ve bilgi piyasalaştırılmaktadır.

- **Mimar, mühendisler TMK'lar da ücretli ya da taşeron olacaktır.**

- “Yatırımcının önündeki engelleri kaldırmak” şeklinde ifade edilen bu yaklaşımla TMMOB ve meslek odalarının kamusal denetim yetkisi ortadan kaldırılacaktır.

- **Ülke genelinde yapılaşma sürecinde jeolojik araştırmalardan başlayarak kent planlaması, yapıların plan ve projelerinin hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi konularındaki bütün iş ve işlemler, bakanlıktan alacakları yetki ve sınıflarına göre “Teknik Müşavirlik Kuruluşları”nın eline terk edilmiştir.**

- Jeolojik araştırmalardan başlayarak kent planlaması, yapıların plan ve projelerinin hazırlanması, uygulanması ve denetlenmesi konularında bütün mimarlık ve mühendislik faaliyetlerini yapabilecek olan Teknik Müşavirlik Kuruluşlarının sermaye ve uzman istihdamı gerektirdiği ve izinlerinin Bakanlık tarafından verileceği gözetildiğinde bu alanda devlet eliyle gerçekleştirilecek bir tekelleşmenin söz konusudur.

- **Mimarlık ve mühendislik mesleğinin “serbest meslek” olma özelliği ortadan kaldırılmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığının yetkin bulunduğu mimar ve mühendisler ancak çalışma olanağı bulabilecek, kuruluşuna izin verdiği Teknik Müşavirlik Kuruluşları da TOKİ'nin taşeronluğunu yaparak meslek ortamını etik değerler ve kamu yararını korumadan yoksun olarak düzenleyeceklerdir. Bunun sonucu olarak da mimar, mühendis ve şehir plancıları sermayeye ve iktidara hizmet veren ücretli çalışan haline dönüşecektir.**

- Çalıştırana tanınan imtiyazlar, tehlike sınıfı yüksek iş kolu olan inşaatçı çalışanların sosyal güvenlikten yoksun bırakılması anlamını taşımakta olup, bu da çalışanların haklarının ellerinden alınacağına bir göstergesidir.

- **En önemlisi bu kanunla mimarlık mühendislik bilgisi gerektiren mesleki hizmetlerin meslekten olmayan kişilerin de ortak olacağı TMK tarafından sunulması yolu açılarak meslek alanları meslekten olmayan kişilerin eline bırakılmaktadır.**

- Bu yasa meslek mensuplarının; kazanılma koşullarını Bakanlığın belirleyeceği ve içinin ne ile doldurulacağı belli olmayan “mesleki yetkinlik” koşulunu yerine getirmeleri halinde mesleki faaliyette bulunmalarına imkan vermekte, aksi halde mevcut durumlarıyla iş yapamaz hale getirmektedir. Üstelik piyasada mimar ya da mühendis olmayanların da ortak olabileceği büyük Müşavirlik Kuruluşlarıyla rekabet etmeye çalışacaklardır.

İMAR KANUNU:

- İmar planlarında ayrılan asgari eğitim, sağlık, spor ve sosyal tesis alanları kamulaştırılmayarak maliklerine verilmekte, devlet eliyle sunulması gereken bu hizmetlerin yine bu amaçla ayrılan bu alanlarda paralı sunulması öngörülmektedir.

- Taslak, daha önce de gündeme gelen değer artış payına da yönelik düzenleme içermekte ve yapılan yatırımlarla bir bölgedeki taşınmazlarda değer artışı olursa, o bölgede taşınmazı olan vatandaşlardan, artan değerın yüzde 45'i kadar para öngörmektedir. **Örneğın yatırım yapılan bölgede evi olan vatandaşa "evinin değeri 100.000 TL arttı" denerek 45.000 TL ödemesi istenecektir.**

- Taslak mevcut yapılarda ve ruhsatı alınmış inşaat halindeki yapılarda yapılacak tadilatları bile Teknik Müşavirlik Kuruluşlarına havale ederek özellikle proje müellifi mimarları saf dışı bırakmaktadır.

- **Diğer projeler olmaksızın sadece mimari ve statik projeye başvuru yeterli görülmüş, teknik müşavirlik kuruluşunca uygun görülen projelerle başvurulması ile idareye, sadece belge kontrolü yaparak 5 gün içinde ruhsat düzenleme zorunluluğu getirilmiştir.**

- Aynı maddede "Etüt ve projeler, Kanunda belirtilenler dışında başka bir kurum veya kuruluşun vize veya onayına tabi tutulamaz." denilerek meslek odalarının saf dışı bırakılmıştır.

- **Kamu kurum ve kuruluşlarında yeterli teknik personelin bulunmaması durumunda müelliflik ve fenni mesuliyete yönelik sorumluluğun teknik müşavirlik kuruluşlarına yaptırılması zorunlu hale getirilmiştir.**

- "İl sınırı içinde etüt ve projeleri düzenleyecek mimar veya mühendislerin olmaması halinde bu hizmetler görev, yetki ve sorumlulukları 38 inci maddede belirtilen meslek mensuplarına yaptırılabilir." ifadesine yer verilerek, tekniker, teknik öğretmen, teknisyenlerin mimarlık – mühendislik projeleri hazırlamalarına olanak sağlanmaktadır.

KIYI KANUNU:

- **"Sahil şeritlerinde yapılacak yapılar, kıyı kenar çizgisinden kara yönünde en fazla 10 metrelik mesafede genel olarak deniz seviyesine göre 5 metre yükselen yerlerde veya dar kıyılarda kıyı kenar çizgisine en fazla 20 metre, diğer alanlarda en fazla 50 metre yaklaşabilir." Denilerek, kıyılarda 10 metereye kadar yapı yapılabilmesine olanak sağlanmış; kanununda yapılan bu değişiklikle toplumun malı olan kıyılar sermayeye peşkeş çekilecektir.**

- Ayrıca kıyı ve sahil şeridinde 11 Temmuz 1992 tarihinden önce inşa edilmiş yapıların korunması ve bunlara yapı ruhsatı verilmesi yönündeki eklemelerle bu tarihten önce yapılan yapılara da af getirilmiş olmaktadır.

- **Sahillere akaryakıt istasyonları ile enerji üretim tesisleri ve benzeri yapıların kurulabilmesine olanak sağlanmış. Ayrıca kıyıların dokusunu bozan kanal ve göletler yapılabilecektir.**

- "Kıyı ve dolgu alanları ile sahil şeritlerinde 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanununun koruma amaçlı imar planlarına ilişkin hükümleri uygulanmaz." ifadesine yer verilerek her türlü kültürel ve doğal zenginliğin yağmalanmasının önü açılmıştır.

- **"Kıyıda, "Ulaşımaya yönelik yapı ve tesisler ile park ve açık alan düzenlemeleri, üretim, teşhir, pazarlama, depolama ve yetiştirme tesisleri kamu kurum ve kuruluşlarında işletilen akaryakıt istasyonları ve enerji tesisleri" de yapılabilecektir.**

MERA KANUNU:

- Rezerv alan oluşturmak üzere Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca kamu yararı kararı alınan mera alanları, Bakanlıkça bu Kanun hükümlerine tabi olmaksızın en geç on beş gün içinde mera vasfı değişikliği yapılarak ilgili kurum veya kuruluşa tahsis edilir veya devredilir. Yapılan bu değişiklik Çevre ve Şehircilik Bakanlığına bildirilir ve tapu kaydına işlenir." ifadesine yer verilerek, meralar kentsel dönüşüme açılacak, zaten can çekişen hayvancılık ve tarım bitirilecektir.

- **Yine tarım alanlarının tarım dışı kullanıma açılması kolaylaştırılmakta, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu hükümleri göz ardı edilmektedir.**

FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU:

- "Bedii vasfı bulunmayan her nevi teknik ve ilmi mahiyette fotoğraf eserleri, resmi hüviyeti olmayan her nevi haritalar, planlar, krokiler, resimler, coğrafya ve topoğrafyaya ait maket ve benzerleri, endüstri, çevre ve sahne tasarım ve projeleri mimari projelerin bilimsel eser olarak korunması, yerel yönetimlerde kurulacak estetik kurul kararına bırakılmaktadır.

- **"Mimari eserler için ise, yapı sahibi vefat ettiğinde veya yapı yıkıldığında telif hakkı son bulur." ifadesine yer verilerek; mimarların telif haklarının da ortadan kaldırılması unutulmamıştır.**

- Müelliflik dahi bireysel olma özelliğini yitirebilecek şekilde müelliflik kuruluşu adı altında tüzel kişiliğe dönüştürülmektedir.

TMMOB KANUNU:

- **Bölgesel ve uluslar arası meslek kuruluşlarına üyelik Bakanlığın iznine bağlanmıştır.**

- Odaların kuruluşu yine Birlik Genel Kurulu kararıyla olmaktadır. Ülke genelinde faaliyet gösteren meslek mensubu sayısı 500'ü bulunca en geç altı ay içinde Birlik Yönetim Kurulu kararıyla Oda kurulması zorunlu tutulmuştur.

- **Bir maddede 25 üyenin bulunduğu illerde İl Odası kurulması Oda Yönetim kurulunun kararına bırakılırken, diğerinde 25 üyenin bir araya gelerek karar alması ve seçime gitmesi halinde kendiliğinden İl Odası kurulabilmektedir. Oda merkezine bildirim yeterli bulunmuştur.**

- Yeni kurulan Odalar ve İl Odaları kuruluşlarını Birliğe bildirmekle tüzel kişilik kazanacaktır. Aynı tüzel kişilik kazanma imkanı tanınmış olan 25 üyeli İl Odalarının organları nasıl oluşturulacağı belirsizdir.

- **Bütün bu çelişki ve belirsizlikler yanında TMMOB'nin merkezi yapısında parçalanma ve dağınıklığa yol açacak uygulamada pek çok sorunla karşılaşılacaktır. Aynı tüzel kişiliği olan birimlerin merkezle ve birlikle olan ilişkileri zayıflatılmış hatta yokedilmiştir.**

- Bu durumda sayıları yetmediği için odası kurulamayan meslek gruplarının hangi odaya üye olacakları kararını hangi kurulun veya organın vereceği belirsizleşmiştir.

- **İl Odası kurulamayan illerdeki meslek mensupları en yakın ildeki il odasına tabi olmaktadır. Üye sayısının belirlenmesinde "büro tescil ve ikamet adresi" esas alınmaktadır.**

- İl odaları idari ve mali konularda karar almaya yetkili kılınmıştır. İl odalarının taşınmazları Oda adına tescil olunmaktadır. Aidat tespiti, harcama ve gelirlerden İl odası yönetim kurulu sorumlu tutulmaktadır. Her biri bağımsız ve kendi bölgesinde yetkili pek çok il odası kurulurken, bunların merkez ve TMMOB ile arasında ne hiyerarşik ne de vesayet ilişkisi tanımlanmıştır. Tek bir çatı altında, alt birim organlarının üst birim (Oda merkezi

ve Birlik) organlarını belirleyeceği bir örgütlenmenin tarif edildiği bir yasada idari bütünlüğü göz ardı eden bu gibi boşluklar vardır.

- Üyelerin sertifikaları, mesleki eğitim faaliyetleri, çalışma deneyim ve süreleri dikkate alınarak büro tescil ve mesleğin yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar Odalar tarafından yayınlanan yönetmeliklerle belirlenecek ancak uygulamalar il odaları tarafından yürütülecektir.

- **İl odaları temsilcilik açabilmektedir. Öğrenciler geçici üye olarak kayıt altına alınabilmektedir. Odalar ve İl Odaları Bakanlıklar ve kurumlarla doğrudan yazışma yapabilmektedir.**

- "Şube ve Oda Umumi Heyetleri üye tam sayısının çoğunluğu ile toplanır ve kararlarını nispi temsil sistemiyle alır." şeklinde değiştirilmiştir.

- **Kurumlara oda üyeliğini denetleme ve üye olmayanların belgelerini onaylamama yükümlülüğü getirilmiştir.** Onaylananlar iptal edilerek ilgili odaya bildirilmektedir.

- **Üye olmadan mesleği icra edenlere Oda Onur Kurulunca para cezası verilebilmektedir.**

- Odaların mevzuatla kendilerine zorunluluk getirilmeyen veya öngörülmemen, başka kurum ve kuruluşların sorumlu oldukları konularda zorunluluk getirilemeyeceği, getirilmiş olsa dahi uymayan üyeler hakkında işlem tesis edilemeyeceği, karar alınamayacağı, yazılarak **Odaların en doğal görevi olan gözetim ve denetim faaliyeti piyasa firmalarına bırakılmaktadır.**

- Odalara kamu kurumları, yerel yönetim, uluslararası kuruluşlar ve özel hukuk tüzel kişileri ile ortak proje yapma yolu açılmıştır. Bu amaca yönelik iktisadi işletme kurulabilecektir. Odalar Bakanlık ile protokol yapılması halinde piyasa gözetim ve denetim faaliyetinde bulunabilecektir. **Yani Odalar piyasada iş yaparak mesleki alanda üyeleriyle rakip olacaklardır.**

- Odaların en doğal görevi olan gözetim ve denetim faaliyeti için Bakanlıkla protokol yapma şartı getirilmesi ise güdümlü meslek kuruluşu anlayışının yansımasıdır.

- **Odalar mesleki yeterlilik faaliyetinde bulunarak eğitim ve belge verecektir. Zorunluluk getirilen konularda puan kotasını doldurma ve mesleki yeterlilik belgesine sahip olma şartı getirilmektedir.**

- Ancak burada yine Bakanlıkça katılım zorunluluğu getirilmektedir. Böylece mimar ve mühendislik mesleğini yapabilmek için mezun olmak yetmeyecek, Bakanlığın belirleyeceği puanı doldurmak ve bunun için para harcamak gerekecektir,

- Meslek odaları ile üyeleri arasında ticari ilişki kurulacak, üyeler müşteri konumuna gelecektir.

- İl Odaları bu madde kapsamında elde edeceği gelirlerin en fazla yüzde onunu Oda merkezine aktaracaktır. Odalar gelirlerinin en fazla yüzde beşini TMMOB'ye aktaracaktır. Bu düzenlemede "en fazla" ifadesinden dolayı bir belirsizlik daha söz konusudur.

- Kayıtlar il odasına yapılmaktadır. Büro tescilsiz üyelerin kayıtları nüfus kayıt sistemindeki adreslerinin bulunduğu illerdeki il odasına yapılmaktadır. Farklı bir ilde altı aydan fazla süreli çalışan meslek mensuplarının çalıştıkları yerin il odasına kayıtları zorunlu tutulmuştur.

- Odaya üye olmadan mesleki faaliyette bulunmak yasaklanmaktadır. Üyeler faaliyet alanlarına göre tescillenerek kayıt altına alınacaktır. Üye kayıtları elektronik ortama aktararak kamu kurumlarının paylaşımına açılacaktır. Kamuda çalışan üyelere aidat muafiyeti getirilmektedir. Aidat ödemeyenler oy kullanamayacak, seçimlere katılamayacak, delege, temsilci, aday olamayacaktır.

- İllerde bulunan Şubeler il odasına dönüşmektedir. Şube bulunmayan illerdeki temsilcilikler şube kuruluncaya kadar en yakın il odasına bağlanacaktır.

- Yönetmeliklerin Bakanlık "uygun görüşü" alınarak yayımlanması vesayet denetimini aşan Odaları Bakanlığın hiyerarşik altı olarak onaysız hareket edemeyen kuruluşlar haline getirecektir.

SONUÇ OLARAK;

Bu torba yasa ile birlikte Ülke hiçbir yaşamsal kaygı taşımaksızın kocaman bir rant alanı haline getirilecek; tarihi eserler, meralar, kıyıları, mevcut yapılar "kentsel dönüşüm" adı altında yağmalanacaktır.

Tüm kentsel, doğal, kültürel alanların bir rant aracına dönüştürülerek yağma ve talana açılıp, yerel yönetimlerin yetkilerini budayarak siyasi iktidarın emrine amade edecek düzenlemeleri getirilirken ; TMMOB ve Meslek Odaları'nın, kamusal özerk kimliği yok edilip, mesleki denetim gözetim yetkileri elinden alınarak rant ve yağmayı engelleme yolları tıkanmakta, bakanlığın alt organı haline getirilmektedir.

Mimar ve mühendisler mesleğini yapabilmek için bakanlığın belirleyeceği ve Meslek odalarının vereceği eğitimlere katılıp puan toplamak bunun için para harcamak zorunda kalacaklardır. Üniversiteden mezun olmak mesleğini yapmak için yetmeyecek, üye-oda ilişkisi ticarileşecektir.

Bu torba yasa ile bugün yaratılacak tahribat asıl olarak ülkemizin ve çocuklarımızın geleceğini karartacaktır.

Bugün bu yağma yasasına engel olamazsak sadece mesleğimizi değil ülkemizin geleceğini kaybedeceğiz.

TMMOB METALURJİ MÜHENDİSLERİ ODASI YÖNETİM KURULU